

Lopende zaken afhandelen

Maak met je boekhouder of bedrijfsvoorlichter een stopzettingplan op.

- Schrijf eens op waarom je **de beslissing** neemt om te stoppen. Noteer zeker alle argumenten om te stoppen, zodat je ze later kan herlezen.
- Ga zo snel mogelijk **werk** zoeken: het opruimen van het erf kan je nog altijd doen buiten de 40 uur arbeid bij derden.
- In **de laatste maanden** van de landbouwactiviteit heb je minder facturen, en kan je de opbrengsten van de laatste dieren en teelten gebruiken om schuldeisers te betalen.
- Hou rekening met de **bevoorrechte schuldeisers**: in principe horen zij eerst terugbetaald te worden. Met een overdachte **kasplanning** kan je begrip krijgen om hiervan af te wijken.
- **Administratief** moeten veel diensten geïnformeerd worden over je gewijzigde situatie: de landbouworganisaties kunnen je hierbij ondersteunen.
- Productierechten, dieren, machines, en andere activa kan je maar één keer verkopen: informeer je goed over de gangbare prijzen, zodat je correct kan **onderhandelen**.
- Bespreek het plan regelmatig in het **gezin**, zodat iedereen blijft begrijpen waar jullie uiteindelijk willen uitkomen.

Stoppen met boeren of tuinieren is maatwerk. Op de <http://www.boerenoepenkruispunt.be/stoppen.htm> vind je een handige handleiding. Voor individuele hulp kan je ook terecht bij uw boekhouder of landbouworganisatie. Geraak je er niet uit? Bel dan vzw Boeren op een Kruispunt.

Getuigenissen

"Ik was groenteteler in hart en nieren. Die teelt zelf kon ik dagen nacht verzorgen. Maar de rest: al die administratie, opbrengsten die veel te weinig zijn om te kunnen leven. Het sop was de kolen niet meer waard."

Hilde, 40 jaar

"Van kindsbeen af wilde ik al boer worden: het varkensbedrijf van mijn vader verder zetten. Met de trekker mest uitvoeren, leek me het mooiste wat er is. Na 20 jaar boeren, was het net die mestafzet, die me alle goesting heeft ontnomen."

Marc, 35 jaar

"Een boer die hard werkt, komt er wel, zei ons vader. Een generatie verder ervaar ik iedere dag dat veel aspecten van Vaders leven niet meer gelden in deze tijd: Vrijheid? Familiaal leven? Een gezinsinkomen, dat hoger ligt dan het werknemersinkomen? Ik geloof het allemaal niet meer."

Yves, 51 jaar

"Ik ben op tijd gestopt. De dieren zijn verkocht. Ik verdien nu goed met 40 uur werken. 's Avonds en in het weekend ben ik hobbyboer of werk ik bij een boer in de buurt. Het is jaren geleden dat ik nog zo heb kunnen genieten. En morgen? Morgen ga ik naar een wijkfeestje met mijn vrouw en kinderen. Voila!"

Jan, 31 jaar

Vzw Boeren op een Kruispunt is een initiatief

Nooit meer voltijds boeren?

Boeren op een Kruispunt vzw
0800/99 138
www.boerenoepenkruispunt.be

Als boer of tuinder geboren.

Veel boeren en tuinders worden geen boer of tuinder, maar zijn geboren als boer of tuinder.

De vrijheid en de liefde voor het vak, die ze van de ouders hebben gezien, doet hen onvoorwaardelijk kiezen om hetzelfde te doen.

De opleiding wordt georiënteerd naar dit doel. Het sociaal netwerk en zelfs de partnerkeuze worden bepaald door dit levensplan.

De ouders moesten hard werken, maar toonden bij de overname duidelijk dat ze in hun carrière nog zo slecht niet hadden geboerd.

Zonder veel rekenwerk en voorbereiding, maar met des te meer liefde werd gekozen om het goede voorbeeld van vader en moeder verder te zetten en zelfs te verbeteren.

Anders dan verwacht

De omstandigheden, waarin agrarische ondernemers nu moeten werken, zijn echter veel veranderd.

- De ondernemersvrijheid is relatief, doordat allerlei reglementeringen en wetgeving de keuzes erg beperken.
- De marges per productie-eenheid deden de bedrijven opschalen naar een grootte, die de flexibiliteit verder vermindert.
- De levensbehoeften van moderne gezinnen liggen anders dan die van de vorige generatie.
- De impact van externe financiering is veel groter geworden.
- De administratie en het management nemen een groot deel van de beschikbare tijd in: tijd, die de teler liefst had besteed aan zijn echte werk bij de dieren en de planten.

Waar de mogelijkheden ver afwijken van de initiële verwachtingen, komen boeren en tuinders soms in problemen.

Terug een gezin

Veel boeren en tuinders in moeilijkheden realiseren zich dat dit niet het leven is, waar ze van droomden.

Indien het te zwaar wordt, moet je uiteindelijk toch gaan rekening houden met de wensen van alle gezinsleden.

- Stoppen met boeren of tuinieren wil niet zeggen dat je volledig moet stoppen met het **werk**, dat je zo graag hebt gedaan.
- Indien de beslissing op tijd genomen wordt, kan je soms ook blijven **wonen** op de familieboerderij.
- **Kinderen** van boeren en tuinders in moeilijkheden zien meestal meer en betere kansen buiten het familiebedrijf dan je denkt.
- De **kandidaat-opvolger** wil misschien wel je bedrijfsactiviteit overnemen, maar niet je levensomstandigheden of je bedrijf.
- **Ouders** willen niets liever dan dat hun kinderen gelukkig zijn: ook jouw ouders hebben het wellicht al lang door dat het overnameplan dat zo mooi werd uitgetekend, tegenvalt.
- **Leveranciers** respecteren meestal je keuze: de betalingsproblemen doen hen ook wel inzien dat je een goede keuze maakt.
- Veel **collega's** hebben het ook lastig, maar kunnen of durven de stap nog niet zetten.

Bovenal betekent het al dan niet volledig stoppen voor veel koppels dat ze terug tijd kunnen maken voor mekaar en de kinderen.

Eindelijk weer een leefbaar inkomen, zonder die onmenselijke stress.

Nieuwe kansen voor jezelf en de kinderen, met ruimte voor ontspanning.

En zelfs ruimte om bij ex-collega's een handje toe te steken.

Een nieuwe levenslust

Wie stopt met boeren of tuinieren, blijft best niet bij de pakken zitten. Waar inkomen het grootste probleem is, moet er eerst naar een vervangingsinkomen gezocht worden.

Werk zoeken is meestal geen probleem. De meeste werkgevers kennen de troeven van een ex-zelfstandige, van een ex-boer of -tuinder.

- Het eerste jaar moet je misschien beschouwen als een sabbatjaar: probeer zoveel mogelijk werkjes uit en kijk welk soort werk je meest aanstaat.
- Ga jezelf aanbieden bij werkgevers: het vraagt een beetje moed, maar als je het even volhoudt, kom je snel aan werk.
- Hou er rekening mee dat je loon nu kan beschouwd worden als besteedbaar inkomen. Je hoeft geen pakken facturen te betalen zoals voorheen.

Gestopt en nooit geen spijt?

Boeren en tuinders, die gestopt zijn, blijven in hun hart boer of tuinder. Het afscheid blijft pijn doen. "Het is als denken aan een oude geliefde waarmee het uit raakte."

- Het leven is dikwijls anders dan men het had gehoopt. Sommige dingen vallen mee en andere gebeurtenissen vallen tegen.
- Je bent niet zomaar gestopt: je hebt alles wat in je lijf zat gegeven, maar het is niet gelukt. Je hebt alle voor- en nadelen op een rijtje gezet en hebt samen met je gezinsleden weloverwogen beslist om te stoppen.

Hopelijk kijk je terug naar een goeie oude tijd als boer, maar ben je tevreden door je te realiseren dat je nu een beter leven hebt.